

10

NARODNI

GOSPODAR

VSEBINA

Članki.

Dr. Joža Basaj: Čistimo zadružne vrste.

Dr. A. Uršič: Doba preizkušenj in priprav.

Boni za izplačilo kmečkih dolgov.

Odreba o ustanovitvi banovinskega prehranjevalnega
zavoda v Ljubljani.

Zvezine objave.

Člani upravnega odbora ne morejo priti v obvez-
nost nasproti lastni zadrugi.

Uvoz iz inozemstva.

Zamenjajte stare kovance.

Občni zbor Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug.

Zadružna razstava v Varni.

Kako plačujejo kmetje svoje dolgove.

Literatura.

Najnužnije narodne potrebe.

Koledarček Kmečke zveze za leto 1941.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Dr. Joža Basaj:

Čistimo zadrugne vrste

Primer za uvod

Ko sem premišljeval, kaj bi bilo najaktualnejše za »Narodni gospodar«, je prišel k meni zadrugnik z dežele in me začel spraševati, če more njihova kreditna zadruga delati tudi blagovne posle in sicer vnovčevati kmetijske pridelke svojih članov. Pogledala sva pravila in ugotovila, da ima zadruga kljub temu, da je kreditna zadruga, med nalogami, ki jih vrši, tudi nabavo potrebnih za gospodarstvo svojih članov in vnovčevanje njihovih pridelkov. Tako sem mu pojasnil, da ima zadruga v pravih predvideno blagovno poslovanje in ga seveda lahko vrši. Potem pa je dotični zadrugar vprašal, če lahko vnovčuje krompir posestnikov ne glede na to, ali so člani zadruga ali ne? Zopet sem mu razložil, da po predpisu zakona zadruga posluje samo s svojimi zadrugniki in s svojo poslovno zvezo. Še so sledila vprašanja in odgovori ter pojasnila. A na koncu koncev sem videl, da imam pred seboj malega trgovca z deželnimi pridelki, ki hoče pod firmo male podeželske zadruga vršiti svojo zasebno

trgovino, da bi se na ta način izognil davkom in taksam. Saj se je še posebej zanimal, če so računi, ki jih zadruga izstavlja, tudi takse prosti.

Varujmo zadruga pred zlorabo!

To je eden izmed mnogih primerov, kakršne doživljamo v našem zadrugnem življenju. Eden ali drugi član ali celo nečlan vidi, da bi bila zadrugna oblika prav priprava, da se v njej brez davkov, brez taks, brez posebnih sitnosti z upravnimi in davčnimi oblastmi vrši zasebna trgovina. Včasih je namesto enega kar več takih špekulantov. Imamo celo primere, kjer je zadruga ustanovljena od članov ene družine in bližnjih sorodnikov zato, da bi se pod zadrugno firmo na najlažji in najcenejši način izvrševala obrt ali trgovina ali celo industrija. Zato velja res vsem pravim zadrugnikom danes klic: »Čistimo zadrugne vrste!« Nobena stvar, pa če je še tako dobra, ni zavarovana pred zlorabami. Tako nam navedeni primeri kažejo, da je mnogokrat zadrugna oblika zlorabljena in z njo zakrivajo za-

sebno obrt ali trgovino, da se na ta način izognejo visokim dajatvam in raznim predpisom upravnih oblasti.

Kdo je poklican, da pazi?

Gotovo mora biti na straži predvsem revizijska zveza, ki ji je poverjeno nadzorstvo nad zadrugami in ima po zakonu potrebno oblast, ima pa tudi strokovno usposobljene revizorje, da vršijo nadzorstvo nad zadrugami.

Toda prav tako so za čiščenje zadrug odgovorni člani upravnega in nadzornega odbora. Ne gre, da bi oni za kako nagrado ali korist, ki jo jim obeta tak špekulant, držali plašč razprostrt zato, da zakrijejo z njim špekulacije zasebnega posrednika in omogočijo zlorabo združne oblike. Po zakonu in po vesti so odgovorni člani upravnega in nadzornega odbora za vso škodo, ki jo s tem povzročajo združništvu. Mislimo pri tem pred vsem na **moralno škodo**, ki nastaja zadrugam iz takega poslovanja.

Naposled pada odgovornost tudi na same člane, ki so toliko brezbrizni, da ustanavljajo navidezno zadrugo in pristopajo v njeno članstvo, ko je vendar vsem jasno, da je ustvarjen le združni plašč za zasebno ali rodbinsko podjetje nekaj poedincev.

Večja strogost zakona

Če so se doslej take stvari dogajale, v bodoče tega ne sme biti. Združni zakon izrecno nalaga dolžnost, da zadruga posluje samo s svojimi združniki in s svojo poslovno zvezo. In združni zakon postavlja tudi posledice za zlorabe združne oblike v 10. poglavju, ko navaja kazni za razna dejanja, med drugim tudi v § 112. za vsakogar, »kdor se na-

klepoma pregreši zoper kakršen koli predpis tega zakona in pravil, dejanje pa ni določeno v tem in v prednjih paragrafih.«

Posebne nevarnosti

Živimo v posebnem času, ko gospoduje žeja za zaslužkom, za lahkim in hitrim dobičkom. Špekulacija ali verižništvo se tem bolj širi, čim bolj primanjuje posameznih vrst blaga. In verižnikom se hoče, da bi našli zatočišče v združni obliki. Na ta način si nadenejo celo videz, da delajo za občo korist. Pri tem pa opravljajo nečeden posel pretiranega navijanja cen. Zato morajo biti dandanes zadruge še posebno pozorne in morajo paziti, da bo njihovo poslovanje čisto, v skladu z zakonom in s koristmi članov, zaradi katerih je zadruga ustanovljena in katerim mora zadruga služiti. Ne moremo reči, da bi bil pri nas odstotek zlorabe združne oblike velik. Lahko pa to trdimo za druge pokrajine, zlasti pa za našo prestolnico, kjer so mnoge zadruge, kakor se more že iz njihove firme razvideti, ustanovljene za čisto posebno špekulacijo nekaj oseb, pa čeprav nosijo blesteče firme in v teh firmah ponavadi še pridevek »jugoslovanska«. Znan mi je primer iz prestolnice, kjer je samo pri dveh dobavah pod firmo zadruga tak špekulant zaslužil 300.000 din in se ti dve dobavi sploh nista prevedli v združnih poslovnih knjigah, čeprav sta bili zaključeni pod firmo zadruga.

Čiščenje glede na zakon

Pa še v drugem smislu velja klic: »Čistimo združne vrste!«. S 24. septembrom je namreč potekel triletni rok, v katerem so morale vse obstoječe za-

druge spremeniti svoja pravila in jih prilagoditi predpisom zakona o gospodarskih zadrugah. S tem dnem so vse zadruge v državi stopile pod določbe novega enotnega združnega zakona. S tem dnem se bo pa istočasno izvršilo znatno prečiščenje v združnih vrstah. Cela vrsta zadrug bo namreč sedaj izpadla iz združnih vrst.

Zadruge na papirju

Kakšne zadruge bodo izpadle? Predvsem bodo izpadle one zadruge, ki že leta niso več poslovale in so obstojale samo na papirju. Take zadruge seveda nimajo tudi sile, da bi spremenile svoja pravila in registrska sodišča jih bodo zbrisala.

Zadruge, ki so delale z nečlani

Druga skupina zadrug, ki bodo odpadle, so pa predvsem take zadruge, ki doslej svojega poslovanja niso omejevale na člane, ampak so poslovale z vsakomur. Doslej so te zadruge sicer obstojale v združni obliki, toda niso uživale davčnih in pristojbinskih ugodnosti. Po novem združnem zakonu take zadruge niso več mogoče, ker zadruga posluje samo s svojimi združniki in svojo poslovno zvezo. Zato so se take zadruge ali pretvorile v razne trgovske družbe ali pa so stopile v likvidacijo.

Ne moremo trditi, da bi pri teh zadrugah, ki so poslovale z vsakomur, bil merodajen kak špekulantski duh ali zloraba združne oblike. Ne! Prav nasprotno. Te zadruge so predstavljale razne občekoristne, kulturne in humanitarne ustanove. Da morejo poslovati z vsakomur, so se pač raje odrekle davčnim ugodnostim, zadržale pa so si

združno obliko. Po novem zakonu seveda to ni več mogoče.

Ven s prepirljivci in sebičneži!

Še v tretjem smislu naj velja naš klic: »Čistimo združne vrste!«. Združni duh je duh vzajemnosti in duh požrtovalnosti. Zato ne spada v zadrugo in zadrugi več škoduje kot koristi tisti, ki je proti duhu vzajemnosti in ki hoče uveljaviti svojo sebičnost, namesto da za zadrugo dela z ljubeznijo in požrtovalnostjo. Novi združni zakon govori v § 1., ko opisuje zadrugo, izrecno o tem, da zadruga pospešuje gospodarstvo članov s skupnim opravljanjem poslov po načelu vzajemne pomoči članov.

Zaradi načela vzajemnosti in složnosti moramo zato očistiti zadruge takih, ki netijo v zadrugi prepire in sovraštvo. Koliko trpi naše združništvo zaradi prepirov! Kakšen dobrotnik našega združništva je vsak združnik, ki čisti plevel prepira, nesloge in sovraštva z združne njive!

Kakor od prepirljivcev tako moramo zadruge očistiti tudi takih članov, ki so nedisciplinirani, ki ne poslušajo načelstva ne nadzorstva, niti ne gledajo na združna pravila in na sklepe občnih zborov. Njim je edino merodajna le lastna volja, lastno mnenje in lastna korist. In zaradi tega tudi ne priznavajo in se nočejo ukloniti volji združnih organov in podrediti svoje koristi skupnim združnim koristim.

Tretja skupina ljudi, ki jih je čistiti iz zadrug, so pa oni, ki v zadrugi iščejo dobička in zaslužka, ki mislijo, da je zadruga zato tu, da si bodo zaračunali vsak korak, ki ga za zadrugo naredijo, vsako minuto, ki so jo porabili za združno delo. Brez žrtev ni blagoslova.

To velja posebno za združno delo. In čim bolj so voljni člani upravnega in nadzornega odbora, da doprinašajo za združno skupnost žrtve in žrtvujejo zanjo svoj trud in svoje sposobnosti, tem bolje bo uspevala taka združga. Kar očitno bo vse napore in delo take združge spremljal poseben božji blagoslov.

Dr. A. Uršič:

Doba preizkušenj in priprav

Ko je zgrajena kakšna javna naprava, se sestane posebna komisija, da jo preizkusi, preden jo izroče v javno uporabo. Strokovnjaki ugotavljajo z zelo natančnimi merilnimi pripravami vse možne nagibe, tresljaje in uklone, ki so dopustni. Če ima n. pr. most trdne temelje ter je tudi ostala zgradba dobra, mu določijo še najvišjo dopustno obremenitev, nato pa ga slovesno izroče prometu.

Prav tako je tudi v življenju narodov, v njihovem gospodarstvu in kulturi. Če temelji niso dobri ali pa jih sploh ni, pravimo, da je vse zidano na pesek; tako zgradbo, kulturno in gospodarsko bo odnesla prva kriza.

Podobno moremo govoriti tudi o naših združgah. Huda kriza je prišla, toda ostale so; mnoge seveda precej prečiščene in poživljene. Nihče pa si ne bo upal trditi, da naše združništvo nima dobrih temeljev. Resnica pa je, ki si je ne prikrivamo, da se tudi v naši združni stavbi pojavijo razpokline; večsih morda celo malo večje — in komisija, vrhovno združno vodstvo, mora zdraviti rane, ki večsih zaradi nezaved-

Očistimo njivo za veliko setev!

Izredne razmere stavijo združgam posebno težke in obsežne naloge. Da bo združništvo tem nalogam kos in da jih bo res izvršilo v očitno korist in prospeh občnosti, je treba poprej združno njivo očistiti vsega tega plevela, ki smo ga zgoraj navajali, ki se bohoti in hoče zamoriti čisto združno setev.

nosti in pomanjkanja združnega duha bolj bolijo, kot bi bilo treba.

Predočimo si sledečo sliko:

Recimo, da je naše združništvo javna naprava, ki jo mora komisija samih priznanih strokovnjakov, profesorjev in inženirjev preizkusiti, kako se bo obnašala proti različnim ukrepom, obtežitvam in podobno. Mi pa s to komisijo opazujmo natančne merilne naprave, ki bodo zaznamovale vsak odklon, tresljaj, kretnjo in gibanje.

I.

Začnimo z združno zgradbo samo.

Naše združništvo sega v 70. leta preteklega stoletja, ko so se Slovenci borili na eni strani za narodni, na drugi pa tudi za gospodarski obstanek. Ustanovitelji so postavili trdne temelje; zlasti Krek ni nikdar pozabil poudariti tudi moralnih osnov, združne zavesti, ljubezni in ostalih vrlin. Sam ves prevzet od dela za narod, je kaj rad dodajal, da je najbolj vesel »tega svojega otroka«, namreč združništva.

Ni bilo lahko delo, toda Krek je imel pogum, ki mu ga je dajala vera;

vera v božji blagoslov, v narod, v delo. S tem se je družila še Kreku lastna ljubezen — in ni je bilo ovire, ki bi mu preprečila izvedbo velikih načrtov.

Začetek je vedno težak. Danes pa imamo nekatere zadrugne panoge prav lepo razvite. Mnogo izkustev je dala že doba pred in takoj po svetovni vojni (1914), še več pa zadnja kriza. Naj bodo stiske še tako velike, vedno moramo imeti vero v naše zadruge in ljubezen do dela.

Pred nekaj leti smo večkrat slišali tudi sledeče besede: »Kreditne zadruge so dosegle svoj razvoj, sedaj pa ga bodo končale. — Nihče jim ne bo več zaupal.« In res se je zdelo, da so nekateri že prelomili nad njimi sodniško palico ter jih za vedno pokopali.

Nastavimo naše merilne aparate na delo naših zadrug. Poglejmo glavne značilnosti zadnjih let, ki jih označujemo z besedo »zaščita«; nato pa ugotovimo še delo za bodočnost.

II.

Od prvih skromnih začetkov se naše zadruge hitro razširijo, zadrugna zavest raste, z njo tudi pogum. Marsikje se pojavljajo motnje, ki pa jih zadrugno vodstvo sproti odpravljaja.

Zgodovina naših zadrug je polna velikih dejanj, ko rešujejo slovenske kmetije pred propadom, kmečkim in delavskim družinam ohranjajo domove, obrtnikom pa omogočajo izvrševanje njihovega poklica. Pri dvigu blagostanja imajo naše zadruge velik delež. Zgodi se tudi, da višja obrestna mera nezadrugnih ustanov zvabi marsikaterga člana, da se izneveri zadrugi, sebi in svojemu stanu. Ogromna večina zadrugnikov pa ponosno vztraja, ker se

zaveda, da je v zadrugi — na svojem.

Potem pa so prišla znana leta, ko so zadrugništvo obsodili na smrt. Splošni gospodarski položaj je bil neugoden za vse, tudi za zadruge. Sovražnikom zadrugne organizacije pa se je posrečilo, da so razburkali zadruge do skrajnosti. Koliko nepotrebnih skrbi, dela in težav je tedaj povzročila naša zakonodaja! Zdelo se jim je potrebno, da zaščitijo člane proti lastnim zadrugam. Kje so bili ti naši veliki zaščitniki tedaj, ko je kmet rabil posojilo, da reši dom, zboljša svoje gospodarstvo? Potem pa so šli za korak dalje: zaščitili so še zadruge proti lastnim članom. — To so bile zelo težke obremenitve naših zadrug in tudi članov. Ko sedaj gledamo na to dobo, lahko rečemo, da so delali načrtno za uničenje našega zadrugništva. Kolikokrat so naše zadrugne organizacije rotile državne in poldržavne ustanove, naj jih rešijo trenutnih stisk, v katere jih je spravila gospodarska kriza. Vse zastonj!

Gospodarska kriza in razni ukrepi državne zakonodaje, to so preizkušnje naših zadrug. Če sedaj pogledamo rezultate opazovanja, moramo z veseljem ugotoviti, da je ogromna večina naših zadrug srečno prebredla to dobo. Naše zadruge so se uspešno upirale vsem težavam, ki jih je prinesla gospodarska kriza. Prav tako jih niso uničile razne uredbe, ki jih je bilo toliko, da se nismo iz njih videli.

Tudi člani so ostali zvesti, kljub vsestranskemu delu za uničenje zadrugne skupnosti. Naša komisija je lahko popolnoma zadovoljna z uspehi pretekle dobe in mirno moremo reči, da so naše zadruge pokazale čudovito vztrajnost,

ki je pojeklenila njihovo voljo za napredkom.

III.

Naše delo pa še ni končano s to sodbo, ki jo je izrekla komisija. Za nas se bo pravo delo šele začelo, ker bomo morali gledati v bodočnost.

Vsaka doba vtisne tudi združništvu svoj pečat; vse izkušnje moramo skrbno zbrati in jih uporabiti pri bodočem delu.

Zopet se nahajamo v hudih časih. Naša opazovanja so nam pokazala nekaj smeri, kam moramo posebno obrniti svojo skrb.

Zadnja leta so nam zlasti pokazala dvoje:

1. da moramo razširiti tudi ostale združne panoge, ne le kreditno združništvo;

2. kako zelo je potrebna združna vzgoja ter zlasti vklnitev mladine v združno delo.

1. Naša združna statistika nam potrdi, da smo prav za prav dobro razvili le kreditno združništvo. Za prejšnje stoletje in še do svetovne vojne (1914) je bilo to morda razumljivo. Za novo dobo pa bi bil neodpustljiv greh, če bi zanemarjali ostalo združno delovanje.

Hranilnico in posojilnico ima vsaka fara. Le malo pa je kmetijskih društev in proizvajalnih zadrug. Kakor sem že večkrat poudarjal, moramo napraviti dober načrt tudi za naše združno delo.

Če smo razvili kreditno združništvo do take višine in popolnosti, da nam to priznavajo vsi strokovnjaki, naši domači in tuji, potem ne moremo najti razlogov, da ne bi uspeli tudi drugod. Pomanjkanje ostalih zadrug posebno danes močno občutimo.

Resnica je, da so bile do nedavna kreditne zadruge največja opora za našega kmeta. Toda časi se spreminjajo, z njimi način gospodarjenja in življenja. Danes je posebno važno, kako bomo zboljšali način obdelave z vsemi modernimi pripomočki, kako bomo povečali donosnost kmetijskih gospodarstev ter zboljšali kakovost pridelkov, da se bomo vsaj nekoliko približali naprednejšim deželam. Končno vprašanje, ki ga bomo tudi morali rešiti, pa je še organizacija trga.

Rešitev vseh teh vprašanj nam omogoča kmetijsko združništvo.

Človeški rod je doživel ogromen tehnični napredek. Vse možne stvari že izdelujemo in »pridelujemo«. Kljub temu pa se nam še vedno nudi sledeča slika: kopljemo rude, jih topimo, zlivamo in prelivamo, spreminjamo snovi z določenimi lastnostmi v druge s popolnoma novimi posebnostmi... Ne moremo pa kamna spremeniti v kruh! To pa je območje najvažnejšega stanu v vsaki državi, kmeta, ki prideluje življenje. Življenje v dvojnem smislu: kmet prideluje živež, naš vsakdanji kruh, z dežele pa dovaja tudi glavna žila dovodnica v gospodarska in kulturna središča novega življenja, novih svežih sil.

Kmečka družina je najvažnejša celica v narodovem življenju kot oblikovalka, prva šola, obenem pa nosilka in ohranjevalka narodovega bistva. Vsaj moralo bi tako biti tudi danes.

V tem delu naj bi tudi združništvo povežalo naše domove, da bodo nastajale nove združne družine.

Kmetijske zadruge so velika opora v gospodarstvu tudi pri uvajanju novih načinov obdelave, zlasti pa še, ko

bomo dosegli enkrat uspehe v zboljšanih pridelkih in povečani donosnosti, velika pomoč pri vnovčenju kmetijskih pridelkov. To je neizmerno polje združnega dela.

Govoril sem o kmečki družini. Kriza tudi njej ni prizanesla. Danes se bomo dotaknili le pomena zadrug kot sredstva za zaposlitev brezposelne kmečke mladine.

Ker imamo tako malo lastne, domače industrije, bomo morali v bodočnosti posvetiti temu vprašanju glavno skrb. Mislim pa že od začetka na naše proizvodne zadruge.

Vsebinsko svojega načrta bom nakazal s primerom.

V tujino prodajamo surov, neobdelan les, od tam pa nato uvažamo (kupujemo) lesne izdelke, kakor da ne bi imeli doma svojih delavcev, ki zlasti v proizvodnih zadrugah izdelujejo po vsakem okusu in želji. — Tožimo, da se pri nas ovčereja ne more razviti, uvažamo pa vsako leto za težke milijone volne in volnenih izdelkov.

Ali mislite, da so naši združni mi-zarji slabši od tujih?

Ali mislite, da je volna naših ovc slabša od inozemskih, ki jo moramo plačati z zlatom?

Po našem načrtu pa bodo naše zadruge uredile rejo ovc povsod, kjer so ugodne prilike za to, a morda niso ugodne za živinorejo (govedorejo), zlasti v hribovskih predelih. Saj še ni tako dolgo, ko si mogel videti v vsaki slovenski vasi trope ovčic; danes tega ni več. Treba pa bo zopet razširiti to živinorejsko panogo, skrbeti za dobre pasme, vse pa združiti v zadrugah.

Ovčerejci bodo člani zadrug, ki bodo sprejemale od njih volno. Ustano-

vili bomo nato ostale združne obrate — do združnih tovarn! Tedaj se bo združna industrija lahko naselila tudi v krajih, kjer je danes ni, in presežek delovnih sil v kmetijskih gospodarstvih bo dobil svoje delo.

Pa bo kdo dejal: Kje je kapital, strokovni delavci...?

Kapital bodo zbrale zadruge. Strokovnih delavcev pa tudi drugod niso dobili iz nebes. Enkrat bomo morali tudi mi začeti, če sploh hočemo biti gospodarsko svobodni!

Če so drugod mogli osnovati združne tovarne, zakaj jih pri nas ne bi? Sicer pa se bomo mogli poslužiti take združne oblike, ki bo najbolj ustrezala našim razmeram, o čemer bomo govorili še pozneje.

V združni samopomoči je naša rešitev. Kapitalistična industrija pod najrazličnejšimi pretvezami prav v sedanji dobi beži iz Slovenije, ko je izpulila od nas, kar se je dalo. Zato je tem bolj potrebno, da gledamo v bodočnost.

2. Skupno s temi načrti in še pred njimi pa bo moralo iti združno vzgojno delo. Tega se ne bomo nikdar dovolj zavedali! Vedno nam mora biti živo pred očmi naš cilj, to je dvig našega naroda, gospodarski in duhovni, smotrna uporaba vseh sil, pri tem pa še načelo pravičnosti: delo naj dobi tudi pravično plačilo!

Ch. Gide, veliki francoski združnik, je napovedoval postopni nastanek združne države. Dejal je tudi, da je združništvo podobno reki, ki neprestano narašča, toda njen tok ostane vedno pravilen in miren.

Podobno so tudi drugi označevali združništvo kot pripravo za novi družabni in gospodarski red, ki naj bi na-

stopil morda že v bližnji bodočnosti na mesto dosedanjega kapitalističnega nereda. Pot novemu redu naj bi pripravljalo tudi zadružništvo, zlasti z zadružno vzgojo. Zakaj, dokler ne bomo prekvasili sveta z novimi idejami, bo zastoj vse naše prizadevanje. Potem bomo še večkrat govorili, kot sem čul na nekem zborovanju: »Do sedaj se nam je še vsaka generacija izgubila!«

Zadružni program je popolnoma sodoben, moderen in vreden vsega našega truda. Popolnoma se tudi sklada z naukom krščanske obnove sveta. Zakaj torej ne bi začeli z izvajanjem našega načrta?

Da bodo naša prizadevanja uspešna, je potrebna dobra priprava. V lanskem »Narodnem gospodarju« sem v zadružnem načrtu postavil za vodilo sledeče osnovno načelo: poživitev zadružnega delovanja, poglobitev zadružnega duha in dosega zopetnega zaupanja v zadružne ustanove.

Danes živimo v takih časih, ko so vsi spoznali, kako prepotrebna nam je dobra zadružna organizacija. Zaupanje v naše zadruge pa se je že v veliki meri povrnilo.

Glavno sredstvo za poglobitev zadružnega duha je dobra zadružna vzgoja.

Zadružna vzgoja naj bi nam prerodila zlasti našo kmečko mladino v pravi kmečki miselnosti, v ljubezni do zemlje, do dela, do doma. Dokler ne bo dosegla vsaj neke povprečne stopnje, ne bomo mogli govoriti o širjenju zadružne misli, ker taka vzgoja še ne bo imela korenin.

Ni dovolj, če ima zadruga veliko število članov in prejema glasilo »Na-

rodni gospodar«, ki ga čita le zadružni načelnik. Prav tako tudi za zadružno vodstvo ni zadružna vzgoja izvršena samo z izdajanjem glasila.

Treba je še več! Zadružna vzgoja, izobrazba, propaganda — in pa pritegnitev mladine v zadružno življenje!

Ni dovolj, če ima zadruga veliko število članov, starejših ljudi, mladino pa pusti, da živi brez zveze z zadružnim življenjem. Lepa prilika za vzgojo mladine se nudi že v ljudski šoli. Pred leti je »Narodni gospodar« priporočal uvedbo malih hranilnikov in so nekatere šole pokazale zares nadvse razveseljive uspehe.

Podobne prilike se nudijo tudi pri drugih zadružnih panogah.

Vsaka naša družina mora vzdrževati živo zadružno zavest med vsemi svojimi člani, da bomo lahko s ponosom govorili o naših zadružnih družinah.

Če ne bodo naše zadruge izpolnjevale nalog zadružne vzgoje, so obsojene na smrt. Potem bo naše zadružništvo podobno tistim »modernim« narodom, pri katerih padajo rojstva. Tak narod postaja narod starcev, ker nima mladine. Odstotek starih ljudi v narodovi zgradbi se vedno bolj veča, delež mladine pri celotnem prebivalstvu pada.

Prav tako v zadrugah. Če ne bodo vzgajale mladine za zadružno delo, vsaka zadruga v svojem območju, bo članstvo neprestano padalo z odmiranjem starejših, pravega zadružnega naraščanja pa ne bo.

Današnja doba je tako razburkana, da tu ne bo držal izgovor: »Saj bo vsak sam prišel, ko bo potreboval pomoči zadruge!« Presneto bodo slabe naše zadruge, če bodo imele samo take člane, ki bodo zahtevali od zadrug le koristi,

ko pa bodo izrabili zadružno podporo, ji bodo enostavno pokazali hrbet! Zadružnike družijo v zadrugi nekaj več, nekaj višjega kot le trenutne koristi. Zadružništvo nima samo gospodarskega pomena. Vsi zadružni voditelji poudarjajo, da ima zadružništvo tudi moralne, vzgojne in kulturne naloge.

Zadružno delo ni tako ozko, kot bi nekateri radi dokazali. To so dvojni zadružni sovražniki: zunanji, kapitalistično navdahnjeni, in pa notranji, ki se pokažejo sčasoma vedno v vsakem gibanju. To so tisti zadružniki sami, ki so postali nekako »komodni« za delo. Taki notranji sovražniki kaj radi govorijo: »Kako pa naj razvijemo zadružno delo, če pa nimamo izkušenj, ne sposobnih ljudi za vodstvo, ne organiziranega trga za prodajo...« in podobno. Skratka, za druge zadružne pogoje sploh ni pogojev za ustanovitve. Ali mislite, da to vedno drži? Ne!

Izkustva! Kreditne zadruge so si res nabrale bogate izkušnje, ki bodo v trajno korist vsemu zadružništvu. Zakaj pa v nekaterih krajih tako dobro uspevajo tudi druge zadruge. Odgovor je jasen: tam so gotovo našli sposobne ljudi za vodstvo.

Toda take ljudi lahko skoro povsod najdemo. Samo eno je potrebno, namreč zadružna vzgoja, ki se mora pravilno izvajati. Saj ima tudi naša zadružna šola svojo zgodovino, tako dolgo že vzgaja in usposablja mlade zadružnike za vodstvo naših zadrug.

Ko mladi fant dovrši zadružno šolo, se vrne domov, poln idealizma in navdušen za zadružno delo. Često pa se

nato začne tista žalostna pot, zaradi katere sem nekoč slišal: »Že toliko smo žrtvovali za zadružno vzgojo in izobrazbo, toda kako malo ima naše zadružništvo od tega!«

Zadružno vodstvo ne vklene mladine v zadružno delo, temveč jo pogosto prepusti samo sebi in mladi absolvent zadružne šole začne lov — za službo. Vsega bi se rad oprijel, samo da bi delal.

Temeljno načelo naše zadružne vzgoje in zadružne šole še posebej bi moralo biti: mladino je treba takoj vključiti v zadružno delo, dati ji možnost dela, toda pod strogim vodstvom starejših zadružnikov, ki imajo že dolgo zadružno delo za seboj.

Potrebno je vzdrževanje skupnosti, sicer vsa vzgoja ne bo veliko koristila.

Vsakemu zadružniku je tudi treba vcepiti čut odgovornosti za delo in razvoj zadružništva. Še posebno se mora ta čut razviti pri tistih, ki naj bi pozneje prevzeli vodstvo zadrug.

Zadružna šola mora čut odgovornosti razviti pri svojih učencih do take višine, da se bo vsak absolvent čutil moralno dolžnega, da širi zadružništvo in izvaja njegove naloge. Zato je seveda predpogoj nadzorstvo in povezanost vseh absolventov z glavnim zadružnim vodstvom ali pa z vodstvom zadružne šole, ki naj bi bilo vedno z njimi v stikih, osebnih in pismenih. Vsak absolvent zadružne šole pa naj bi vsako leto vsaj enkrat poročal o uspehu svojega zadružnega delovanja.

Če bomo to dosegli, ne bo treba nikdar nobeni zadrugi tožiti, da ni sposobnih ljudi za vodstvo zadrug.

Boni za izplačilo kmečkih dolgov

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal naslednji razpis z dne 4. septembra 1940, št. 56.118/III, ki ga priobčujemo v izvlečku:

V smislu predpisa čl. 18 uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov je pričela Privilegirana agrarna banka izdajati bone ustanovam iz odst. 1 čl. 7 uredbe na osnovi njihovih terjatev v tekočem računu in po kmečkem portfelju, ki je dokončno obračunan in prevzet. Ti boni imajo naziv »Bon za izplačilo kmečkih dolgov pri Privilegirani agrarni banki« in služijo denarnim zavodom za nabavljanje denarnih sredstev za lombardovanje, prodajo itd.

Ti boni so izdani v 11 serijah, plačljivih v 11 letih vsakega 31. decembra, počenši od 31. decembra 1940 do 31. decembra 1950.

Vsaka serija ima toliko številčk, počenši od številke 1, kolikor bonov bo izdanih v eni seriji.

Vsak bon se glasi na znesek ene anuitete, ki pripada denarni ustanovi ali pa na del zneska ene anuitete. Znesek bona je napisan z roko ali natisnjen s stampiljko v kurzivu in sicer s številkami in besedami.

Boni zastarajo v treh letih od roka dospelosti za plačilo v gotovini, to je od 31. decembra dotičnega leta.

Z dospelimi, toda nezastarelimi boni za prejšnje roke in z boni, katerih rok izplačila pade v tekoče leto, morejo v celoti ali deloma izplačati dolžne anuitete kmetje, ki so dolžniki Privilegirane agrarne banke na osnovi čl. 8., odst. 1., uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Po tem in v smislu predpisa čl. 7 pra-

vilnika o izdajanju in porabi bonov bo Privilegirana agrarna banka (direkcija za likvidacijo kmečkih dolgov) sprejemala te bone v ime odplačila in izplačila anuitete v celoti ali deloma po njihovi nominalni vrednosti, zmanjšani za 3% letnih obresti, računajoč od dne položitve bona pri blagajni Privilegirane agrarne banke, odnosno njenih podružnic ali pri blagajni pristojne davčne uprave do njegovega roka za plačilo. V interesu finančne službe fonda za izplačilo kmečkih dolgov in po navedenih pogojih se bodo ti boni sprejemali tudi za poplačilo celotnega dolga dolžnikov po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov. Če se bo bon, ki bo izročen davčni upravi na račun ali za plačilo teh anuitet, glasil na večjo vsoto, kakor znašajo dolžne anuitete dotičnega dolžnika, in sicer obenem z zaostalimi obrestmi, obračuna banka dolžniku razliko v korist prihodnjih anuitet ali izrednega odplačila po želji dolžnika, če pa teh ni, to je če je dolžnik plačal ves svoj dolg in je ostal neki višek, ki se mu ima vrniti, mu bo banka izdala nov bon iste serije, ki se bo glasil na ta višek, ki je enak razliki izmed predloženega bona in izkoriščenega zneska za izplačilo dolga. Če predloženi bon ne zadostuje za plačilo dospelih anuitet, bo banka obračunala razliko in dolžnik jo bo plačal v gotovini po pristojni davčni upravi.

Na sprejeti bon bo izdala banka dolžniku na uradnem obrazcu potrdilo, ki se mora glasiti na nominalni znesek bona z označbo njegove serije in števila. Potrdila se napišejo v treh primerkih, od katerih se eden izda dolžni-

ku, drugi pa se pošlje Privilegirani agrarni banki, oziroma njeni podružnici, obenem z bonom kot vrednostnim pismom. Na potrdilu je treba izraziti, v kakšen namen želi dolжник, da se mu porabi morebitni višek vrednosti bona preko dospelih anuitet, to je za odplačilo naslednjih (še nedospelih) anuitet ali za izredno odplačilo.

Po sprejemu bona bo Privilegirana agrarna banka v Beogradu, oziroma njena pristojna podružnica preizkusila pravilnost bona, bo izvršila obračun za ostalih obresti pri dolžnikovih dospelih

anuitetah kakor tudi obračun vrednosti bona na način, kakor je to pojasnjeno v prvem delu tega razpisa. Potem bo izvršila razbremenitev dotičnega dolžnika za znesek plačanih anuitet, o čemer bo obvestila dotično davčno upravo, da to prevede tudi v spisih za izterjanje anuitet.

Kolikor bi bilo treba dolžniku vrniti kak presežek, bo Privilegirana agrarna banka v Beogradu izdala nov bon iste serije na ta presežek in ga bo dostavila dolžniku naravnost preko njegove občinske oblasti obenem z obračunom.

Odredba o ustanovitvi banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani

»Službeni list« z dne 9. oktobra 1940, kos 81. je objavil gornjo odredbo obenem s statutom. Ker smo prepričani, da bo pri izvajanju te odredbe sodelovalo tudi naše združništvo, jo pri našamo dobesedno, obenem s statutom.

Člen 1. Zaradi enotne organizacije in izvedbe poslov za preskrbo prebivalstva z življenjskimi potrebščinami v dravski banovini se kot sestavni del banske uprave ustanavlja banov. prehranjevalni zavod s sedežem v Ljubljani.

Zavod je samostojna pravna oseba, protokolirana pri trgov. sodišču v Ljubljani, in je neposredno podrejen banu.

Člen 2. Ban more po zaslišanju vodje zavoda v važnejših gospodarskih središčih, v mestih in na deželi, ustanoviti podružnice banovinskega prehranjevalnega zavoda, ki jim pri tej priliki določi tudi območje.

Podružnice so samostojne pravne osebe, protokolirane pri pristojnem trgovinskem sodišču. One vrše svoje po-

sle samostojno pod nadzorstvom banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani.

Člen 3. Poslovanje banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani in njegovih podružnic se vrši po trgovskih načelih. Izdatki morajo biti pokriti z dohodki. Morebitni presežki se morajo uporabiti za prehrano eksistenčno ogroženih slojev prebivalstva.

Morebitne primanjkljaje podružnic pokrije banovinski prehranjevalni zavod, primanjkljaj banovinskega prehranjevalnega zavoda pa banovina.

Člen 4. Podrobnejša določila o ureditvi in nalogah zavoda in podružnic izda v lastnem področju ban s statutom.

Člen 5. Ta odredba stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine.«

Kr. banska uprava dravske banovine

Ljubljana, 5. oktobra 1940.

Ban:

Dr. Natlačen, s. r.

Statut
o poslovanju »Banovinskega prehranjevalnega zavoda v Ljubljani«

§ 1. Naloge.

Prehranjevalni zavod ima te naloge:

1. Nabavlja življenjske potrebščine za potrebe prebivalstva dravske banovine.

2. Skrbi, da se nabavljeno blago po potrebi pravilno in predpisno predela in vskladišči.

3. Skrbi, da se razpoložljive zaloge porazdele za potrošnjo prebivalstva po preskrbovalnih načrtih, ki jih izdaja ban.

4. Oskrbuje dobavo odvečnih količin življenjskih potrebščin za izvoz.

Ban more zavodu po potrebi poročati tudi druge naloge.

§ 2. Organizacija.

Banovinski prehranjevalni zavod je banovinski zavod, podrejen neposredno banu.

Prehranjevalni zavod more po odredbi bana za posamezne posle, ki po svoji naravi zahtevajo ločeno poslovanje, osnovati ločene poslovne skupine, ki pa ostanejo sestavni deli zavoda.

Prehranjevalni zavod more z odobrenjem bana po potrebi osnovati podružnice ali poslovalnice za določene okoliše, ki izvršujejo kot opolnomočenci zavoda za te okoliše vse ali nekatere izmed nalog § 1.

§ 3. Centrala.

Banovinski prehranjevalni zavod odloča predvsem:

1. o vprašanjih organizacije svoje službe, posebno o načelih in navodilih

za notranje poslovanje podružnic in poslovalnic;

2. o nabavi in porazdelitvi življenjskih potrebščin v skladu z banovinskimi preskrbovalnimi načrti;

3. o enotni izvedbi nabav in določitvi enotnih pogojev za dobave, predelave in vskladiščenja;

4. o politiki cen v okviru banovinskih preskrbovalnih načrtov, v kolikor cene niso uradno določene;

5. o oskrbi poslovnega kapitala in preodkazu potrebnih obratnih kapitalov podružnicam in poslovalnicam;

6. o celotni kontroli v poslovnem in finančnem pogledu;

7. o vodstvu potrebne statistike;

8. o potrebni izravnavi blaga med posameznimi okoliši, za katere obstoje podružnice ali poslovalnice, v skladu z banovinskimi preskrbovalnimi načrti.

§ 4. Predsedstvo.

Zavodu načeluje predsednik. V primeru zadržanosti nadomešča predsednika podpredsednik.

Predsednika in podpredsednika imenuje in razrešuje ban.

Predsednik vodi vse poslovanje in zastopa zavod na zunaj.

Predsednik predseduje sejam gospodarskega sosveta in sklicuje seje.

Predsednik izdaja po odobrenju bana natančnejše splošne odredbe za poslovanje zavoda, njegovih podružnic in poslovalnic.

Predsednik in podpredsednik položita zaobljubo v roke bana.

§ 5. Sosvet.

Prehranjevalnemu zavodu je podeljen gospodarski sosvet, ki sestoji iz

največ 10 članov iz vrst potrošnikov, gospodarskih krogov in strokovnjakov.

Člane gospodarskega sosveta imenuje ban.

Seje sosveta skliče predsednik banovinskega prehranjevalnega zavoda. Sosvet oddaja mnjenja o stavljenih vprašanjih bana ali predsednika zavoda o splošnem poslovanju zavoda in prehranjevalne službe. V vseh teh vprašanjih more tudi samostojno postaviti predloge.

Članstvo v sosvetu je častno. Zunanjim članom sosveta se povrnejo stroški.

§ 6. Osebe.

Potrebno upravno in trgovinsko uradništvo prehranjevalnega zavoda, njegovih podružnic in poslovalnic imenuje ban po zaslišanju predsednika zavoda.

Vodilnim uradnikom podeli ban po potrebi prokuro po zaslišanju predsednika zavoda.

§ 7. Podružnice.

Podružnice poslujejo po predpisih in odredbah prehranjevalnega zavoda.

Vodjo podružnice imenuje in razreši po zaslišanju predsednika prehranjevalnega zavoda ban.

Vodja je opolnomočen poslovodja prehranjevalnega zavoda in je temu odgovoren za redno poslovanje.

§ 8. Podpisovanje tvrdke.

Prehranjevalni zavod podpisuje svojo tvrdko tako, da se poleg napisanega, odtisnjenega ali tiskanega besedila tvrdke podpišeta dva za podpis upravičena funkcionarja zavoda.

Upravičeni podpisovati so: predsednik in podpredsednik ter uradniki, ki jim je podeljena prokura.

Če podpiše prokurist mora sopod-

pisnik biti predsednik ali podpredsednik.

Za podružnico (poslovalnico) podpiše vodja podružnice kot pooblaščenec.

§ 9. Finančno poslovanje.

Začetni obratni kapital za opravljanje njegovih nalog oskrbi prehranjevalnemu zavodu dravska banovina.

Za tekoče poslovanje more zavod po odobrenju bana najemati tudi kratkoročna posojila.

§ 10. Letni obračun, račun bilance, račun zgube in dobička in poslovno poročilo.

Prehranjevalni zavod mora predlagati banu v odobritev letni obračun, račun bilance, račun zgube in dobička in poslovno poročilo za preteklo leto najkasneje do konca meseca januarja.

Zavod mora predložiti banu obračun, račun bilance, račun zgube in dobička ter poslovno poročilo o stanju poslov tudi med letom, če se to zahteva.

§ 11. Likvidacija.

Če preneha potreba po obstoju prehranjevalnega zavoda, odloči o razpustu ban.

Iz premoženja zavoda in podružnic se pokrijejo predvsem vse obveznosti zavoda in podružnic. Eventuelni presežek gre v dobro banovine, ki tudi krije eventualni primanjkljaj.

§ 12. Ta statut stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Kr. banska uprava dravske banovine

Ljubljana, dne 5. oktobra 1940.

Ban:

Dr. Natlačen, s. r.

Zvezine objave

Člani upravnega odbora ne morejo priti v obveznost nasproti lastni zadrugi

Pri mnogih zadrugah, tako kreditnih kakor nekreditnih, so člani upravnega odbora v dolžniškem razmerju nasproti svoji lastni zadrugi. Vse te opozarjamo na § 26. zakona o gospodarskih zadrugah, ki se glasi:

»Član upravnega odbora ne sme priti ne kot dolжник ne kot porok v obveznost nasproti zadrugi brez pismene odobritve nadzornega odbora, izdane na podstavi sklepa seje nadzornega odbora.

S pravili ali s sklepom skupščine se sme dajanje kredita članom upravnega in nadzornega odbora in uslužbencem zadruge popolnoma prepovedati, omejiti ali vezati na posebne pogoje.

Član nadzornega odbora ne sme opravljati svoje dolžnosti v poslih zadruge, pri katerih je sam prizadet, marveč mora takšen primer takoj javiti ostalim članom nadzornega odbora.«

Prvi odstavek tega paragrafa predpisuje, da sme član upravnega odbora le tedaj dobiti posojilo, le tedaj biti porok in le tedaj se zadolžiti pri zadrugi, če je nadzorni odbor na svoji seji o tem sklepal, posamezno zadolžitev odobril ter pismeno obvestil o svojem sklepu člana upravnega odbora. To predpisuje novi zakon o gospodarskih zadrugah in velja zaradi tega le za obveznosti, katere je prevzel član upravnega odbora potem, ko so bila nova pravila že registrirana. Na stare, pred sprejetjem novih pravil nastale obveznosti, se ta omejitev ne nanaša. — Odstavek drugi istega paragrafa določa tudi, da se sme s pravili ali s sklepom skupščine

dajanje kredita članom upravnega odbora tudi popolnoma prepovedati.

Če ne določajo pravila ničesar, gornji pogoj pri sprejemanju obveznosti za člane nadzornega odbora ne velja.

Uvoz iz inozemstva

Za zadruge, ki uvažajo umetna gnojila, stroje in druge stvari iz inozemstva je važno tole: Dosedaj so morale imeti potrdilo od Glavne zadrुžne zveze, da so dosegle osvoboditev plačila skupnega davka na poslovni promet pri uvozu (toč. 7., čl. 17. uredbe o skupnem davku na poslovni promet). Po okrožnici Glavne zadrुžne zveze od 27. septembra, je sedaj za to potrebno potrdilo pristojne revizijske zveze in ne več Glavne zadrुžne zveze v Belgradu. Naj se torej zadruge po tem ravnaajo.

Zamenjajte stare kovance

Prizadeti se opozarjajo, da poteče 20. t. m. skrajni rok za zamenjavo starih kovancev po 1 din, na dan 31. t. m. pa končni rok za zamenjavo starih srebrnikov po 20 din. Zaradi tega se imetelji imenovanih kovancev opozarjajo, da v lastno korist denar zamenjajo pri blagajnah Narodne banke ali pri državnih finančnih ustanovah in sicer stare kovance po 1 din do 20. t. m., srebrne kovance po 20 din pa do zaključno 31. t. m., ker po preteku teh rokov ne bo več mogoče tega denarja zamenjati. Pod blagajnami Narodne banke se razumejo tako centralne blagajne, kakor tudi blagajne podružnic, pod državnimi finančnimi ustanovami pa vse državne blagajne, pri katerih se sprejemajo vplačila, oziroma vrše izplačila, kakor

n. pr. glavna državna blagajna, davčne uprave, Poštna hranilnica itd. V kolikor bi kdo imenovani denar poslal Narodni banki ali pa navedenim državnim ustanovam, se bo kot dan oddaje štel tisti dan, ko bo denar oddan. (Iz Narodne banke kraljevine Jugoslavije.)

Občni zbor Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug

12. septembra je bil v Belgradu občni zbor Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug. Vodil ga je predsednik Voja Djordjević, ki je v svojem nagovoru pozival na združno zavest in konstruktivno in bratsko sodelovanje vseh združnikov. Na občnem zboru se je namreč pojavila močna opozicija, ki je s hrupom motila občni zbor. Pri volitvah pa je dobil kljub temu sedanji odbor 866 glasov, dočim jih je dobila opozicija le 541.

Zadružna razstava v Varni

17. avgusta je bila odprta v lepem bolgarskem mestu ob Črnem morju zadružna razstava jugoslovansko-bolgarskega združništva. Razstave se je udeležila tudi Zadružna zveza, ki je s krasno izdelanimi diagrami prikazala razvoj našega združništva od ustanovitve Zadružne zveze. Ob tej priložnosti je mogel videti zastopnik Zveze, kako dobro je razvito bolgarsko združništvo in koliko se moremo tudi mi Slovenci naučiti od te skoro zadružne države. Razstavo, ki jo je priredil jugoslovansko-bolgarski združni institut, je obiskalo okrog 35.000 ljudi.

Kako plačujejo kmetje svoje dolgove

Po poročilu Privilegirane agrarne banke so dolžniki, katerih dolgovi so bili prenešeni po določilih uredbe o

likvidaciji kmečkih dolgov na PAB, plačali vsega skupaj 367,380.000 din. Prav zanimiva je statistika, ki pove, da so dolžniki plačali

v letu 1937.	. . .	din 143,474.000.—
v letu 1938.	. . .	din 130,426.000.—
v letu 1939.	. . .	din 73,357.000.—
v letu 1940. (do dne		
1. maja)	. . .	din 20,123.000.—
skupaj torej	.	din 367,380.000.—

Največ so torej dolžniki plačali v letu 1937, ob zapadlosti prvega letnega obroka, najmanj pa lani, ko je skupni znesek vplačil padel skoraj za polovico. Ta padec nas ne iznenadi, če pomislimo na velike mednarodne pretresljaje, ki smo jih doživeli lani in ki so imeli svoj odjek tudi v našem gospodarskem življenju. Pričakovati moramo, da tudi letos vplačila ne bodo posebno visoka, saj so poročila o letini zaradi raznih elementarnih nezgod malo razveseljiva in zato tudi kmet ne bo mogel v celoti izpolnjevati naloženih mu obveznosti.

Statistika pove, da je tudi letos slovenski kmet med najpridnejšimi plačniki, saj je od letos dobljenih 20,123.000 din bilo vplačanih na ozemlju ljubljanske podružnice 6,834.000 din, dočim sta ostali podružnici neprimerno manj dobili (zagrebška 1,674.000 din in sarajevska celo samo 793.000 din) in je samo na območju centrale bilo več inkasiranega, namreč 10,822.000 din.

Zadružni tisk v naši državi. V Jugoslaviji izhaja 25 zadružnih listov v skupni nakladi 100.000 izvodov, od česar odpade na slovensko združništvo ena tretjina.

Zadružništvo je obvezen predmet na 18 ameriških univerzah.

Literatura

Najnužnije narodne potrebe. Anketa Gospodarske sloge; obradili dr. R. Bičanić, ing. J. Mihletić, ing. D. Štefek. Zavod za proučavanje seljačkog i narodnog gospodarstva, Zagreb, 1940.

Zavod za proučavanje seljačkog i narodnog gospodarstva v Zagrebu je skušal po podružnicah Gospodarske sloge na podlagi ankete ugotoviti gospodarske potrebe kmetov. Odgovorilo je nad 2000 gospodarjev. Ti odgovori so pretresani v gornji brošuri.

Zelo zanimivo dejstvo je, da ne stoji na prvem mestu kmečkih zahtev zahteva po zvišanju cen kmetijskih pridelkov, temveč zahteva po zaposlitvi izven kmetijstva, bodisi po zaposlitvi pri javnih delih, bodisi po zaposlitvi v industriji. Na drugem mestu so hrvaški kmetje v tej anketi zahtevali ceneno prehrano in ne povišanje cen kmetijskim pridelkom, seveda je ta zahteva prišla do poudarka predvsem v pasivnih in živinorejskih krajih. V brošuri se poudarja tudi zlo kapitalističnega trga, ki obstoja zlasti v velikih diferencah v cenah žitaric. Razlike v cenah, po katerih kupuje pšenico kmet istočasno v raznih krajih Hrvaške, presegajo tudi 100%; enako razliko so dosegle v zadnjih letih sezijske difference in skoraj isto razliko v cenah koruze.

Odgovori v tej brošuri naj služijo za osnovo gospodarske politike. Ker se ugotavljanja opirajo na odgovore gospodarjev samih, bo ta anketa gotovo dragocen doprinos k poznanju hrvaških gospodarskih razmer.

Koledarček Kmečke zveze za l. 1941. je dotiskan. Čeprav so se od lani vse cene, posebno pa še tiskarske, občutno

zvišale in vkljub dejstvu, da je letošnji koledarček ohranil ne le vso dosedanjo bogato vsebino, temveč je celo izpopolnjen z novimi poglavji in podatki, je založništvo določilo tudi za letos nezvišano prodajno ceno, to je **10 din** pri skupnem naročilu po KZ, oziroma **12 din** pri naročilu posameznih izvodov in v knjigarnah.

Za koledar, ki vsebuje najpotrebnejše podatke in nasvete za vse stroke kmečkega gospodarstva in je vezan v fino platno, opremljen z ličnim svinčnikom in listnico ter 80 stranmi prostora za gospodarske zapiske, je ta cena gotovo izredno nizka ter omogoča nabavo tega nepogrešljivega gospodarskega priročnika vsakomur, tudi najmanjšemu kmečkemu gospodarju. Najboljši dokaz za vrednost tega koledarja je dejstvo, da ga zmanjka vsako leto že pred novim letom.

Naročila naslavlajte na **Kmečko zvezo v Ljubljani**, Tyrševa cesta 38.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din —.—; rudninski superfosfat v papirnatih vrečah à Din 132.—, v juta vrečah à Din 142.—; kalijeva sol po 100 kg Din 158.—; kostni superfosfat Din 142.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 238.—; apneni dušik v juta vrečah Din 186.—; kostna moka Din 105.—; nitrofoskal I. v vrečah Din 190.—, nitrofoskal II. v vrečah Din 165.—; modra galica 7.25; žveplo —.—. Pri vagon-skem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo. Modra galica pri vagon-skem odjemu po konkurenčni ceni.

PRILOGA NARODNEMU GOSPODARJU ŠTEV. 10., 1940

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta skupščina ob navedenem času ne bila sklepčna, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu druga skupščina, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov. Tudi velja pri vseh vabilih, pri katerih ni izrecno drugače določeno, sledeči dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje skupščine. 2. Poročilo upravnega odbora. 3. Poročilo nadzornega odbora. 4. Odobritev sklepnega računa. 5. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka, oziroma o pokritju poslovne izgube. 6. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 7. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 8. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 9. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 10. Določitev skupne vsote: a) do katere se sme zadruga zadolžiti; b) hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti; c) najvišjega zneska posojila ali kredita, ki ga sme zadruga dati posameznemu zadružniku. 11. Slučajnosti.

*

Redna skupščina Hranilnice in posojilnice v Toplicah, z. z. n. j., bo v nedeljo 27. oktobra 1940 ob 7 zjutraj v poslovnih prostorih.

*

Občni zbor Strojne zadruge v Dragonji vasi-Mihovcih, r. z. z. o. z., bo 25. oktobra 1940 ob 2 popoldne v načelnikovi hiši. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1939. 3. Prilagoditev pravil novemu zadružnemu zakonu. 4. Volitve upravnega odbora in namestnika. 5. Volitve nadzornega odbora in namestnika. 6. Slučajnosti.

Izredni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Dolu pri Hrastniku bo v nedeljo 27. oktobra 1940 ob pol 9 popoldne v dvorani Društvenega doma. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika o rednem občnem zboru. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Sklepanje o sej-

nem sklepu od 1. XI. 1939, točka 2. 4. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 5. Dopolnilne volitve. 6. Slučajnosti.

Redna skupščina nabavne zadruge »Lipa« v Ljubljani, z. z. o. j., bo 17. oktobra 1940 ob 20. v prostorih Nove založbe v Ljubljani, Kongresni trg 19. Dnevni red: 1. Branje zapisnika zadnje skupščine. 2. Poročilo upravnega odbora: predsednikovo, tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 3. Poročilo in predlogi nadzornega odbora. 4. Sklepanje o računskem zaključku in o pripisu čistega dobička. 5. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 6. Slučajnosti.

Izredna skupščina Stavbne zadruge »Lastni dom« v Mariboru, z. z. o. j., bo 24. oktobra 1940 ob 10 dopoldne v pisarni zadruge. Dnevni red: 1. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 2. Volitev članov upravnega odbora in namestnika. 3. Volitev članov nadzornega odbora in namestnika. 4. Odobritev prodaje in nakupa nepremičnin.

Izredna skupščina Tiskarne sv. Družine v Murski Soboti, z. z. o. j., bo 10. oktobra 1940 ob 14. uri v mali dvorani »Našega doma« v Crensovcih. Dnevni red: 1. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 2. Volitev upravnega in nadzornega odbora. 3. Vplačilo deležev in pristopnine, ki je določena na 10 din. 4. Nakup strojev. 5. Slučajnosti.

Izredna skupščina Hranilnice in posojilnice v Trziču, z. z. n. j., bo v nedeljo 27. oktobra 1940 ob 11 dopoldne v poslovnem prostoru. Dnevni red: 1. Dopolnilna volitev v upravni odbor. 2. Sprememba in dopolnitev pravil, § 24., ki bi se v drugem odstavku dopolnil takole: »Član upravnega odbora ne sme biti in ne ostati uslužbenec zadruge, izvzemši enega vodilnega uslužbenca, in ne oseba... 3. Sklepanje o predlogih in pritožbah zadružnikov. Ako bi ta skupščina ob navedenem času ne bila sklepčna, se vrši 17. novembra 1940 ob 11 dopoldne druga skupščina na istem mestu in z istim dnevnim redom, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih zadružnikov.

Izredni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Višnji gori, z. z. o. j., bo 3. novembra 1940 ob pol 8 zjutraj v dvorani pri fari. Dnevni red: 1. Čitanje revizijskega poročila. 2. Reorganizacija zadruge. 3. Predlogi in pritožbe zadružnikov. 4. Slučajnosti.

NG

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno • Cena listu za naročnike 25 din na leto.
• Rokopisi naj se pošiljajo na naslov uredništvo „Narodnega gospodarja“ v Ljubljani,
Zadružna zveza. Rokopisi se ne vračajo • Izdajatelj Zadružna zveza v Ljubljani • Odgo-
vorni urednik dr. E. Čeferin v Ljubljani • Za Zadružno tiskarno M. Blejec v Ljubljani.